

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมเป็นอย่างมากมนุษย์เราต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมต้องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังสาระสำคัญตามนัยของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐^๑ ซึ่งถือว่าการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต และจะต้องประสานกันทั้งในและนอกโรงเรียน นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของวิทยากรก็เป็นปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมของวิชาการศึกษาต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไปตลอดเวลา วิธีการที่จะขจัดปัญหาเหล่านี้ได้ก็คือการเน้นในด้านการกระบวนการการศึกษา ใหญ่เรียนรู้ได้เรียนรู้วิธีการ และพัฒนา "ความรัก" ความเต็มใจ ในการที่จะต่อเนื่องการเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าการเรียนในโรงเรียนที่เป็นรูปแบบใดสิ้นสุดไปแล้ว เป็นแนวโน้มนักเรียนจะหวนกลับมาเรียนรู้ในสิ่งที่ได้เรียนโรงเรียนต่อ โดยไม่ต้องมีการบังคับ ซึ่งเรียกว่าแรงจูงใจต่อเนื่อง (Continuing Motivation)

แรงจูงใจต่อเนื่อง จะเป็นตัวกระตุ้นให้เรียนจนทว่าที่จะต่อเนื่องการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะเป็นได้ ทำให้ผู้เรียนมีการกระตือรือร้นเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น

^๑ "แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐" (กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, ๒๕๒๐)

^๒ Harold Wright Bernard, Psychology of Learning (New York : McGraw-Hill, 1972), p. 42.

ห้องสมุด หรือการนำไปปฏิบัติจริง เป็นการฝึกฝนวิชาที่เรียนรู้ความรู้ที่ได้รับก็จะมีความแม่นยำ และกว้างขวาง หนักกับความเปลี่ยนแปลง ทำให้ประสบกับความสำเร็จในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ซึ่งเป็นการดีกว่าที่จะเน้นในด้านเนื้อหาและวัดเพียงผลสัมฤทธิ์แต่เพียงอย่างเดียว นักการศึกษาหลายคน (Goodman, Goodlad, Friedenber, Glasser, Roger, etc.) มีความเห็นว่า ถ้าโรงเรียนไม่สามารถพัฒนา "ความรัก" หรือ "นิสัย" ในการเรียนต่อเนื่อง ได้สำเร็จก็น่าที่จะพิจารณาไ้ว่าเป็นความล้มเหลวในการจัดการศึกษา

× แรงจูงใจต่อเนื่องในการเรียนมีความสำคัญสำหรับนักเรียนและมนุษย์ในสังคมเป็นอย่างมาก ทำให้บุคคลมีการเรียนรู้ต่อเนื่อง ทำให้ความมุ่งมั่นและความกว้างขวางยิ่งขึ้น หนักกับเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในสังคมที่ทวีความซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ เป็นสิ่งที่ช่วยให้นักปรับตัวให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน สมควรที่จะต้องส่งเสริมให้โรงเรียนมีแรงจูงใจต่อเนื่อง เพื่อที่ผู้เรียนจะได้มีการเรียนรู้ต่อเนื่องหลังจากเรียนรู้ในชั่วโมงเรียน หรือหลังจากการเรียนในสถาบัน การศึกษาใดสิ้นสุดลงแล้ว ×

จากการรวบรวมรายงานการวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจต่อเนื่องของแมร์ (Maehr, 1976)^๒ เขาสรุปว่า การใช้สิ่งกระตุ้นภายนอก (External Incentives) กับการเรียนรู้หรืองานที่ผู้รับการทดลองมีความสนใจอยู่แล้ว จะมีผลทำให้ไปลดความสนใจภายในที่มีอยู่เดิม แรงจูงใจต่อเนื่องในเวลานั้นก็จะลดลงด้วย ดังนั้นการเลือกใช้สิ่งกระตุ้นจึงต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดตามมา การใช้สิ่งกระตุ้นทั้งหลายในห้องเรียนสำหรับเน้นการจูงใจในการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ Harold Wright Bernard, Psychology of Learning.

^๒ Martin L. Maehr, "Continuing Motivation: An Analysis for a Seldom Considered Educational Outcome," Review of Educational Research 46(Fall, 1976): 443-462.

เรียนรู้อาจจะส่งเสริมความตั้งใจที่จะทำงานหรือเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ในขณะเดียวกันอาจจะยับยั้งแรงจูงใจต่อเนื่องหลังจากที่การเรียนรู้ออกไปจากห้องเรียนได้

การประเมินผลงานหรือความสำเร็จในการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นประเภทหนึ่งที่ใช้กันในห้องเรียนเพื่อเน้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ และรวมทั้งเป็นการประเมินผลการเรียนการสอนในห้องเรียนด้วยจุดมุ่งหมายหลายประการ วิธีการประเมินที่ใหม่หลายแบบ เช่น การประเมินเป็นคะแนนสอบ การตรวจผลงานของนักเรียนและประเมินออกมาเป็นระดับต่าง ๆ การเฉลยคำตอบแล้วให้นักเรียนประเมินตัวเอง ตลอดจนการให้เพื่อนนักเรียนด้วยกันประเมินผลงานโดยเปลี่ยนกันตรวจ และแข่งขันภายในห้องเรียน การประเมินเหล่านี้แตกต่างกันทั้งวิธีการและตัวผู้ประเมินทำให้เกิดผลที่แตกต่างกันทั้งด้านผลงานหรือความสำเร็จในการเรียนรู้ และในด้านการสนใจต่อเนื่องของผู้เรียน หลังจากการเรียนรู้ออกไปจากห้องเรียนได้

จากการวิจัยของแมร์และสแตลลิงส์ (Maehr & Stallings, 1972) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเด็กอเมริกัน พบว่าการประเมินแบบภายนอก (External Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลงานของผู้รับการทดลองโดยบุคคลภายนอก เช่น ครูหรือบุคคลอื่น ๆ เป็นผู้ประเมินผลงาน ทำให้ผู้รับการทดลองเกิดแรงจูงใจต่อเนื่องน้อยกว่าการประเมินแบบภายใน (Internal Evaluation) ซึ่งเป็นการให้ผู้รับการทดลองประเมินผลงานของตนเอง เขาสรุปผลการวิจัยตอนหนึ่งว่า "การประเมินแบบภายนอกและการบังคับ อาจจะมีผลต่อความตั้งใจในการเรียนและผลงานในช่วงที่เรียนรู้ ในขณะที่มีการประเมินและการบังคับเป็นตัวกระตุ้นอยู่ แต่ในด้านที่แรงจูงใจต่อเนื่องนั้น ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า การประเมินแบบภายนอกไม่มีผลค้ำสำหรับที่แรงจูงใจต่อเนื่องเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีความต้องการผลสัมฤทธิ์สูงอยู่แล้ว"

Martin L. Maehr and William Stallings, "Freedom from External Evaluation," Child Development 43(1972): 177-185.

ต่อมา ซาลิลี และคณะ (Salili et al., 1976)^๑ ศึกษาเกี่ยวกับเด็กอิหร่าน และ
เครมเมอร์ (Kremer, 1976)^๒ ศึกษาเกี่ยวกับเด็กอเมริกัน พบว่าผลการทดลองสอดคล้องกับ
แมร์ นอกจากนี้เขายังพบอีกว่า การประเมินผลแบบต่าง ๆ นั้นไม่ได้ทำให้ผลงาน หรือ การ
แสดงออกในขณะที่ทำงานแตกต่างกัน

จากการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการประเมินผลแบบภายนอก มีผลทำให้แรง
จูงใจต่อเนื่องลดลง แต่การวิจัยเหล่านี้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในต่างประเทศซึ่งมีวัฒนธรรมแตก
ต่างไปจากเรา อีกทั้งกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนในประเทศไทยกับในต่างประเทศ
นั้นไม่เหมือนกัน การที่เราจะนำผลการศึกษานี้มาสรุปรวมและนำไปใช้ในห้องเรียนโดยที่ยังไม่มี
การตรวจสอบคงไม่เหมาะสมนัก ผู้วิจัยจึงใคร่จะศึกษาเกี่ยวกับผลของการประเมินผลงานแบบ
ต่าง ๆ ที่มีต่อแรงจูงใจต่อเนื่องของเด็กไทยบ้าง โดยเปลี่ยนวิธีการประเมินมาเป็นแบบที่ใช้กัน
ในห้องเรียน และเพิ่มเกณฑ์การประเมิน เพื่อให้การประเมินนั้นเป็นประโยชน์มากขึ้น ใช้เกม
ปริศนาอักษรไขว้เป็นงานหลักในการทดลอง โดยศึกษาเกี่ยวกับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียน
วัดบางนอง กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินผลงาน ด้วยวิธีการประเมิน ๓ แบบ คือ การให้
ครูประเมินผลงาน การให้เพื่อนประเมินผลงาน และการประเมินผลงานด้วยตนเอง ว่าจะมี
ผลต่อแรงจูงใจต่อเนื่องอย่างไรบ้าง

^๑Farideh Salili et al, "A Further Consideration of the
Effects of Evaluation on Motivation," American Educational
Research Journal 13(Spring, 1976): 85-102.

^๒Barbara Kay Kremer, "Classroom Evaluation, Developmental
Level, and Continuing Motivation," Dissertation Abstract
International 36(April, 1977): 6370-A.

สมมติฐานการวิจัย

H₁ ๑. การประเมินผลงานของผู้รับการทดลอง ๓ แบบ จะทำให้ผู้ถูกประเมินเกิดแรงจูงใจต่อเนื่องอยู่ในระดับที่แตกต่างกัน

H₁ ๒. การประเมินผลงานแบบภายนอก อันได้แก่การให้ครูประเมินผลงานและการให้เพื่อนประเมินผลงาน จะทำให้ผู้ถูกประเมิน เกิดแรงจูงใจต่อเนื่องน้อยกว่าการประเมินแบบภายใน คือ การให้ผู้รับการทดลองแต่ละคนประเมินผลงานของตนเอง

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดนางนอง (พิพิสัย) กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๕ คน สุ่มมาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๒ ห้องเรียน

งานที่ใช้เป็นงานหลักในการทดลองเพื่อให้เกิดแรงจูงใจต่อเนื่อง คือ การแก้ปัญหาปริศนาอักษรไขว้ ซึ่งสร้างมาจากคำศัพท์ในวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่วิธีการประเมินผลงานของผู้รับการทดลอง ๓ แบบ คือการประเมินผลงานโดยครู การประเมินผลงานโดยเพื่อน และการประเมินผลงานด้วยตนเอง

ตัวแปรตาม คือผู้ถูกประเมิน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบว่าวิธีการประเมินผลชนิดใด ที่มีผลในการสร้างเสริมหรือยับยั้งแรงจูงใจต่อเนื่อง

๒. นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ให้ได้ผลกึ่งจุดมุ่งหมาย

๓. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมใจต่อเนื่อง หมายถึงแนวโน้มนำที่บุคคลจะวนกลับมาทำงานหรือเรียนในสิ่งที่
ได้ทำหรือเรียนในครั้งแรก หลังจากการทำงานหรือการเรียนในครั้งแรกได้เสร็จสิ้นลงแล้ว
เป็นการต่อเนื่องการทำงานหรือการเรียนในขั้นต่อไป โดยมีใจที่มุ่งมั่นหรือการผลักดัน
จากสิ่งภายนอก แต่จะเกิดจากความสนใจต่อเนื่องในงานหรือการเรียนรู้นั้น และจะแสดง
ออกด้วยการวนกลับมาทำงานหรือเรียนสิ่งที่ได้เรียนแล้ว ในเวลาต่อมาอันเป็นเวลาที่เป็น
ส่วนตัวของตนเอง

คัมที่ที่ใช้ในการวัดแรงจูงใจต่อเนื่องในการวิจัยครั้งนี้ คือ การเลือกแก้ปัญหาคณิตศาสตร์
อักษรไขวซึ่งเป็นงานหลักในการทดลอง ในช่วงเวลาอิสระ การใช้เวลาในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์
ปริมาณงานที่ทำได้ออกต้อง และการวัดความชอบแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ไขว จากทฤษฎีประจำวันที่ผู้วิจัย
ฝากไว้ให้หลังจากการทดลอง

การประเมิน หมายถึง การกำหนดคุณค่าของผลงานการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ไขว
ของผู้รับการทดลองออกเป็นระดับต่าง ๆ การวิจัยนี้ใช้วิธีการประเมินผลงาน ๓ แบบ เป็น
เงื่อนไขการทดลอง ได้แก่

๑. การประเมินผลงานโดยการให้ครูเป็นผู้ประเมินผลงานของผู้รับการทดลองนี้
อยู่ในระดับใด ตามเกณฑ์การประเมิน ครูจะเรียกผู้รับการทดลองมาที่โต๊ะที่ละคน และบอก
ผลของการประเมินเป็นการส่วนตัว พร้อมทั้งคืนแบบทดสอบให้ผู้รับการทดลอง (ครูที่ทำการ
ประเมินจะต้องเป็นครูที่สอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และผู้รับการทดลองรู้จัก)
๒. การประเมินผลงานโดยการให้เพื่อนในกลุ่มทดลองเป็นผู้ประเมินผู้รับการทดลอง
แต่ละคนจะต้องเปลี่ยนกันตรวจให้คะแนน ผลการปฏิบัติตน และประเมินออกมาเป็นระดับของผล
งาน ตามเกณฑ์การประเมิน แล้วผู้รับการทดลองจะต้องบอกคะแนนของตนเองให้กลุ่มรับรู้

เป็นการเปรียบเทียบกันภายในกลุ่ม และกลุ่มจะประเมินอีกครั้งหนึ่งว่าผลงานนั้นอยู่ในระดับใด

๓. การประเมินผลงานด้วยตนเอง ตามเกณฑ์การประเมิน ผลของการประเมินนี้ จะไม่มีผู้ใดวางรู้นอกจากตัวผู้รับการทดลองเอง

ช่วงเวลาอิสระ เป็นช่วงว่างหลังจากการทดสอบการแก้ปัญหาปริศนาอักษรไขว้ที่กำหนดให้ เป็นงานหลักในการทดลอง ในช่วงนี้ผู้รับการทดลองจะมีอิสระในการเลือกทำงานอะไรก็ได้ที่ผู้ทดลองเตรียมไว้ให้เลือก ผู้ทำการทดลองสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการทดลอง ในช่วงนี้ และกำหนดเป็นดัชนีของแรงจูงใจตนเอง

แนวคิดและความหมายของแรงจูงใจตนเอง

แนวคิดและการวิจัยเริ่มแรกที่เน้นพื้นฐานเกี่ยวกับแรงจูงใจตนเอง

การศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจตนเองในระยะแรก ๆ เน้นไปหลายรูปแบบ อันได้แก่ การศึกษาในรูปของปรากฏการณ์ฉีกการปิด (Zeigarnick Effect)^๑ พฤติกรรมที่คงอยู่ (Persistence Behavior) และแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปรากฏการณ์ฉีกการปิด (Zeigarnick Effect) เป็นปรากฏการณ์ที่ผู้รับการทดลองสามารถจำรายละเอียดของงานที่ถูกขัดจังหวะให้ทำไม่สำเร็จได้มากกว่างานที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ถึงแม้ว่างานที่จำได้มากกว่านั้นจะใกล้ทำจนแก่ก็ตาม นักวิจัยหลายท่านได้

^๑Laird S. Cermack, Human Memory (New York: The Ronald Press Company, 1972), p.127.

อธิบายปรากฏการณ์นี้ว่า เป็นแรงจูงใจของผู้รับการทดลอง ที่จะสร้างความพอใจในการที่จะกลับไปทำงานนั้นต่อให้เรียบร้อย แรงจูงใจที่จะเป็นแนวโน้มให้ผู้รับการทดลองหวนกลับมาทำงานเดิมเมื่อมีโอกาส แอทกินสัน (Atkinson, 1953) อธิบายว่า ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นเนื่องจากผู้รับการทดลอง เป็นผู้มีความต้องการความสำเร็จสูง และหวนกลับมาทำงานนั้น ควบคู่กันกับความต้องการอยู่ในใจจำเริญมากกว่า ปรากฏการณ์นี้ ไซการ์นิก (Zeigarnick, 1927) เป็นผู้ค้นพบ

การศึกษาแรงจูงใจต่อเนื่องในรูปของการศึกษาของพฤติกรรมที่คงอยู่ เป็นการศึกษาการต่อเนื่องของพฤติกรรม เช่น การศึกษาของ เรส และไดห์ดาลอ (Reiss & Dyhdalo, 1975)^๑ โดยจัดสภาพการณ์ให้ผู้รับการทดลองทำงานในช่วงทดลอง แล้วสังเกตว่าผู้รับการทดลองทำงานนั้นต่อหรือไม่ ในช่วงเวลาหลังจากที่การทดลองได้เสร็จสิ้นไปแล้ว เช่นเกี่ยวกับการศึกษาในรูปของแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ที่ศึกษาการต่อเนื่องของพฤติกรรมในช่วงเวลาอิสระที่กำหนดให้ ในเวลาต่อจากช่วงการทดลองที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยจัดสถานการณ์ให้ผู้รับการทดลองทำงานที่กำหนดให้ ภายใต้เงื่อนไขการทดลอง ด้วยวิธีการใช้การจูงใจแบบต่าง ๆ ดังเช่นการศึกษาของเลปเปอร์และกรีน (Lepper & Green, 1975 & 1976) เลปเปอร์ กรีน และ นิสเบ็ต (Lepper, Green and Nisbett, 1973) เดซี (Deci, 1971, 1972 & 1975) และเรสและชูชินสกี (Cushinsky, 1975) ก็จะเสนอรายละเอียดในหัวข้องานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ไซการ์นิก และหลักการการศึกษาในรูปของพฤติกรรมที่คงอยู่และแรงจูงใจภายในนั้น ทำให้เกิดความคลุมเครือในสิ่งที่เรียกว่าการจูงใจ

^๑ Steven Reiss and Nester Dyhdalo, "Persistence, Achievement, and Open-Space Environment," Journal of Educational Psychology 67(1975): 506-513.

ต่อเนื่อง ว่าจัดเขาไปอยู่ประเภทใดแน่ จากแนวคิดและหลักฐานข้างต้น ดูเหมือนว่ากิจกรรมใจ
ต่อเนื่องสามารถที่จะถูกจัดเขาประเภทใดทั้ง ๓ ประเภท ทั้งนี้ แมร์ (Maehr, 1976)^๑
จึงพยายามที่จะแยกกิจกรรมใจต่อเนื่องออกมาเป็นตัวแปรเฉพาะสำหรับการศึกษา ด้วยเหตุผล
ดังต่อไปนี้

๑. ถึงแม้ว่ากิจกรรมใจต่อเนื่องจะสามารถจัดเขาไปในประเภทของปรากฏการณ์
ซิคการ์นิตได้ แต่ความคงการที่จะทำงานที่ค้างไว้ให้สำเร็จนั้นไม่ใช่สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิด
แรงจูงใจต่อเนื่อง เพื่อที่จะขจัดปัญหานี้ ในการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมใจต่อเนื่องในตอนหลัง ๆ
จึงพยายามที่จะให้ผู้รับการทดลองทำงานในช่วงการทดลองให้เรียบร้อย และงานที่เปิดโอกาส
ให้เลือกทำ ก็เป็นกันและซุกกับงานที่ใดทำในช่วงทดลอง

๒. กิจกรรมใจต่อเนื่องอาจจะจัดเป็นพฤติกรรมที่คงอยู่ได้ ในกรณีพิเศษที่แตกต่าง
ไปจากการทำงานต่อเนื่องในห้วงสอบทั้ง ๆ ที่หมดเวลา หรือการทำงานคือนื่องเรียนอย่าง
เสียไม่ได้ ทั้งนี้เพราะกิจกรรมใจต่อเนื่องจะคงเกิดจากความสนใจต่อเนื่องในงานนั่นเองโดย
ปราศจากการบังคับหรือสิ่งล่อใจ

ภายใน ,
๓. แรงจูงใจต่อเนื่องมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมใจเป็นอย่างมาก หากที่จะแยก
ความแตกต่างออกจากกัน โดยเฉพาะวิธีการในการศึกษาและวัดแรงจูงใจต่อเนื่องกับกิจกรรมใจ
ภายในนั้นเป็นวิธีเดียวกัน ในบางทีนั้น เราจึงจัดกิจกรรมใจต่อเนื่องไว้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม
ใจภายใน แต่การวิจัย ทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมใจภายในนั้นเป็นขบวนการทาง
จิตวิทยาสังคม ซึ่งต่อมาได้ขยายตัวมาเพ่งเล็งในการพิจารณาพื้นฐานของขบวนการระหว่าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ Martin L. Maehr, "Continuing Motivation",
pp. 446-447..

บุคคลเสียมากกว่า นอกจากนั้น ความหมายของกิจวัตรใจ ภายใน นั้นกว้างมาก จึงแยกแรงจูงใจต่อเนื่องออกมามีเพียงเล็งเฉพาะไปในทางการศึกษา โดยจัดให้กิจวัตรใจต่อเนื่องเป็นผลทางการศึกษา (Educational Outcome) เช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาแบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

* ความหมายของกิจวัตรใจต่อเนื่อง

แมร์ (Maehr, 1976)^๑ ได้ให้ความหมายของกิจวัตรใจต่อเนื่องว่า "เป็นแนวโน้มนที่บุคคลจะหวนกลับมาทำงานต่อจากที่ไ้ทำในครั้งแรก หลังจากทำการทำงานในครั้งแรกนั้นเสร็จสิ้นลงไปแล้ว โดยมีได้มีการบังคับหรือการผลักดันจากสิ่งภายนอก แต่เกิดจากความสนใจต่อเนื่องของบุคคลที่มีต่องานนั้น" เราจะพบเสมอว่า เด็กอนุบาลหวนกลับมาทำเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ร้องเพลง วาดภาพ หรือแสดงออกด้วยการเล่นบทบาทสมมติเกี่ยวกับโรงเรียน กลุ่มเด็กที่ค่อนข้างโตจะเข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้าเพิ่มเติมภายหลังชั่วโมงเรียน หรือนำเอาหัวข้ออภิปรายในชั้นเรียนไปอภิปรายต่อที่บ้าน หรือเด็กที่สนใจด้านวิทยาศาสตร์มักจะเข้าไปทดลองทางเคมีในครัวที่บ้าน พฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจปราศจากแรงผลักดันจากผู้อื่น เช่น ครูหรือพ่อแม่ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจาก ความสนใจต่อเนื่อง อันเกิดมาจากกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม

* การเกิดแรงจูงใจต่อเนื่อง

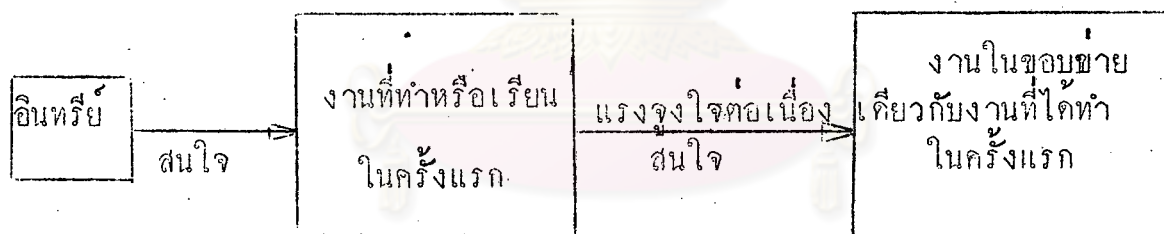
จากความหมายของกิจวัตรใจต่อเนื่องที่แมร์ได้ให้ไว้ สรุปได้ว่าแรงจูงใจต่อเนื่องเกิดจากความสนใจต่อเนื่องในงานที่ได้เรียนรู้หรือทำในครั้งแรก ทำให้เกิดแนวโน้มนที่จะกลับ

^๑ Martin L. Maehr, "Continuing Motivation"

มาทำงานนั้นต่อไปโดยไม่ต้องการบังคับหรือมีสิ่งล่อใจภายนอก เกี่ยวกับเรื่องของความสนใจนี้ เบลร์ และคณะ (Blair et al., 1968)^๑ กล่าวว่า เป็นสาเหตุใหญ่ที่สุดที่ทำให้กิจกรรมมากกว่าขอบเขตที่กำหนดให้ เมื่อผู้รับการทดลองมีความสนใจเรื่องใดแล้วจะมีความอยากรู้อยากเห็น มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อย่างอิสระ ซึ่งได้จากการเรียนรู้ หรือความสำเร็จในการทำงานที่ทำนี้ เป็นแรงเสริมให้มีการต่อเนื่องในการเรียนหรือการทำงานนั้นต่อไป^๒

๑. สภาพการณ์ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจต่อเนื่อง

เนื่องจากแรงจูงใจต่อเนื่อง เกิดจากความสนใจต่อเนื่องในงานที่ได้ทำ สภาพการณ์ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจต่อเนื่องก็คือ สภาพการณ์ที่เราให้เกิดความสนใจในงานนั้น และรักษาความสนใจที่เกิดขึ้นให้คงอยู่ตลอดไป ความสนใจนี้จะกลายเป็นแรงจูงใจต่อเนื่องที่แสดงออกด้วยการหวนกลับมาทำงานนั้นต่อไป ดังแผนภูมิต่อไปนี้

Glenn Myers Blair, et al., Educational Psychology,

3d ed. (New York: The Macmillan Company, 1968)

^๒ Stanford C. Ericksen, Motivation for Learning and

Teaching (Michigan: The University of Michigan Press, 1974):

70-71.

การเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในงานหรือบทเรียน คณะจารย์วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ (๒๕๑๕) ได้เสนอวิธีการไว้มากมายวิธี เช่น การเร้าด้วยการใช้อุปกรณ์การสอน การซักถาม การให้ผู้เรียนเล่าถึงประสบการณ์ การจัดสถานการณ์นำเข้าสู่ปัญหา การจัดสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการเรียน และการใช้เหตุการณ์ในชุมชนเป็นหัวข้อในการสนทนา เมื่อผู้เรียนเกิดความสนใจ และมีความอยากรู้อยากเห็น พร้อมทั้งจะเรียนแล้วจึงเริ่มบทเรียน และรักษาความสนใจให้คงอยู่ตลอดช่วงที่เรียนหรือทำงาน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้อุปกรณ์เป็นระยะ ๆ การให้นักเรียนเปลี่ยนอิริยาบถ หรือจัดเกมส์ที่แปลกใหม่และสนุกประกอบบทเรียน และบทเรียนนั้นต้องไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป จากนั้นความสนใจในงานนี้ก็จจะต่อเนื่องไป เป็นแนวโน้มให้ทวนกลับมาทำหรือเรียนในสิ่งที่ได้ทำหรือเรียนในครั้งแรกเมื่อมีโอกาสโดยไมต้องมีสิ่งมาบังคับ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้กล่าวได้ว่า เกิดจากแรงจูงใจต่อเนื่อง

๒. สภาพการณ์ชักชวนหรือยับยั้งแรงจูงใจต่อเนื่อง

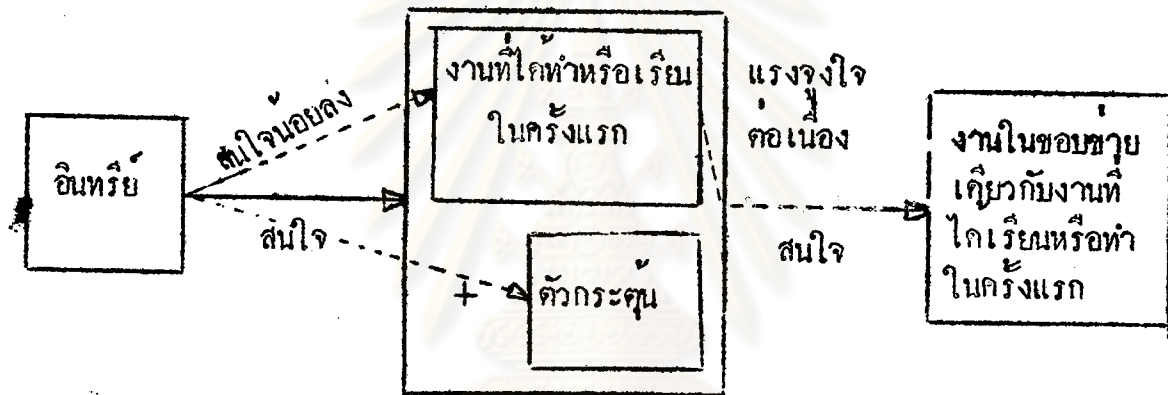
ความสนใจที่มีต่อการเรียนหรือการทำงานอาจหมดหรืออ่อนลงได้ถ้ามีสิ่งเร้าอื่นมาดึงดูดความสนใจของผู้เรียนไป มีผลทำให้แรงจูงใจต่อเนื่องลดน้อยลง หรือชักชวนทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจต่อเนื่องในงานที่ได้ทำ จากการรวบรวมรายการวิจัยที่เกี่ยวกับแรงจูงใจต่อเนื่องของแมร์ (Maehr, 1972)^๓ พบว่าการใช้ตัวกระตุ้นภายนอก (External Incentives)

วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ, ครูศาสตร์, คณะ, จิตวิทยาการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : กวางหนากการพิมพ์ ๒๕๑๕), หน้า ๒๕๕ - ๒๖๖.

^๒ เรื่องเดียวกัน.

^๓ Martin L. Maehr, "Continuing Motivation,"

จะมีผลทำให้แรงจูงใจต่อเนื่องลดน้อยลง นั่นคือตัวกระตุ้นเหล่านั้นจะเป็นสิ่งเร้าใหม่ที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนที่มีต่องานหรือสิ่งที่เรียนรู้ไปเสีย ทำให้เกิดการแสดงออกที่มีจุดหมายที่จะได้รับความพึงพอใจจากตัวกระตุ้นเหล่านั้น เมื่อการทำงานหรือการเรียนรู้ได้เสร็จสิ้นลง ความสนใจในการทำงานหรือการเรียนรู้ก็จะลดลง เพราะในช่วงนี้จะไม่มีตัวกระตุ้นซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่ต้องการปรากฏอยู่ แนวโน้มที่จะหวนกลับมาทำงาน หรือเรียนในงานที่ใดทำหรือเรียนในครั้งแรก อันแสดงถึงแรงจูงใจต่อเนื่องจึงลดน้อยลง ดังแผนภูมิต่อไปนี้

* ลักษณะของแรงจูงใจต่อเนื่อง

จากความหมายของการจูงใจต่อเนื่อง อันหมายถึงแนวโน้มของบุคคลที่จะหวนกลับมาทำงานหรือเรียนรู้ในสิ่งที่ใดทำหรือเรียนรู้อีกในครั้งแรก หลังจากทำการทำงานหรือการเรียนรู้ในครั้งแรกได้เสร็จสิ้นไปแล้ว โดยไม่มีการบังคับหรือการกระตุ้นจากสิ่งภายนอก เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความสนใจต่อเนื่องในงานหรือสิ่งที่เรียนนั้น ทำให้หวนกลับมาทำหรือเรียนในโอกาสที่ทำได้ เช่น เวลาที่เป็นส่วนตัว หรือช่วงเวลาอิสระในการที่จะเลือกทำงานที่ผู้ทดลองเตรียมไว้ให้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แรงจูงใจต่อเนื่องมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. หวนกลับมาทำงาน หรือเรียนรู้งานเดิมหรืองานที่มีขอบข่ายในงานเดิม ในเวลาต่อมา

๒. โอกาสที่หวนกลับมาทำงานหรือเรียนรู้งานเดิมนี้จะคล้ายกับสภาพการณ์เดิม หรือต่างกันก็ได้

๓. พฤติกรรมที่หวนกลับมาทำงานหรือเรียนรู้งาน ปรากฏจากแรงผลักดันจากภายนอก

๔. มีกิจกรรมอื่นให้เลือก แต่เลือกที่จะทำหรือเรียนรู้งานที่เคยทำต่อไป

การศึกษาเกี่ยวกับวัคแรงจูงใจตนเอง มักจะจัดเป็นสภาพการณ์ทดลองด้วยการสร้างความสนใจในงานหรือสิ่งที่กำหนดให้เรียนให้ผู้รับการทดลองเกิดความสนใจเสียก่อน หลังจากนั้นจะวัดแรงจูงใจตนเองในช่วงเวลาต่อมาซึ่งจัดให้เป็นช่วงเวลาอิสระ ให้ผู้รับการทดลองเลือกทำหรือเรียนในสิ่งที่ผู้ทดลองจัดเตรียมไว้ให้ อย่างไรก็ตาม

ในการเราหรือสร้างความสนใจ ผู้ทดลองมักจะใช้สิ่งกระตุ้นต่าง ๆ เป็นการจูงใจให้เกิดความสนใจในการที่จะทำหรือเรียนในสิ่งที่กำหนดให้ตามเงื่อนไขที่เขาศึกษา ส่วนวิธีการวัดแรงจูงใจตนเองนั้นมีหลายวิธี แล้วแต่ผู้วิจัยจะเลือกใช้ให้เหมาะสม

วิธีการวัดแรงจูงใจตนเอง

แมร์ (Maehr, 1976) ได้รวบรวมวิธีการที่ใช้วัคแรงจูงใจตนเองจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เท่าที่ศึกษากันมา และเสนอวิธีวัคแรงจูงใจตนเอง ๔ วิธี คือ

๑. วัคโดยให้ผู้รับการทดลอง ทำเครื่องหมายค่าตอบลงในแบบสอบถามตามความเป็นจริง เกี่ยวกับความเต็มใจที่จะทำงานที่ได้ทำครั้งแรกในการทดลอง คำถามนี้จะแบ่งออกเป็น ๓ ข้อ คำลำดับ เมื่อตอบรับในข้อที่ ๑ แล้วจึงตอบในข้อถัดไปตามลำดับข้อคำถาม คำถามนี้จะจัดลำดับโดยใช้มาตราแบบกัทแมน และให้คะแนนดังตารางต่อไปนี้ คือ

การให้คะแนนแรงจูงใจตนเอง

ข้อที่ ๑	ข้อที่ ๒	ข้อที่ ๓	
ความเต็มใจที่จะทำงาน	ความเต็มใจที่จะทำงานในเวลาส่วนตัว	ระยะเวลาที่จะทำงานและลงชื่อ	คะแนนที่ให้

ไม่ใช่
ไม่แน่ใจ
ใช่

ไม่ใช่
ไม่แน่ใจ
ใช่

ปล่อยว่างไว้
ระยะเวลาและลงชื่อ

003747

๐
๑
๒
๓
๔
๕

๒. วัตถุประสงค์ของการทบทวนกลับมาทำงานเดิม ที่ได้ทำในครั้งแรกในการทดลอง ในช่วงเวลาที่ระบุนั้นกำหนดให้ ในช่วงนี้ผู้ทำการทดลองจะออกจากสถานการณ์ทดลอง และสังเกตผู้รับการทดลองว่าจะทบทวนกลับมาทำงานที่ได้ทำในช่วงทดลองหรือไม่ และจับเวลาการทำงานนั้น การใช้วิธีวัดแรงจูงใจตนเองวิธีนี้ ผู้ทดลองจะต้องจัดงานอื่น ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจของผู้รับการทดลอง ไว้ในสถานการณ์ทดลอง เพื่อให้ผู้รับการทดลองมีโอกาสได้เลือกทำ

๓. วัตถุประสงค์และจรรยาบรรณที่ควรคำนึง โดยการจัดสถานการณ์เช่นเดียวกับวิธีที่ ๒ แต่จะคิดละเอียดกว่า ตั้งแต่การเลือกทำงานเดิมที่ได้เรียนหรือทำตอนแรกในช่วงทดลอง การใช้เวลาในการทำงาน ปริมาณงานที่ทำได้ถูกต้อง และความพยายามที่จะทำงานนั้นในโอกาสต่อไป แลนำมาจัดลำดับและแปลงคะแนนเป็นมาตราเดียวกัน ใช้เป็นคะแนนแรงจูงใจตนเอง

๘. คิดตามผลในการทวนกลับไปทำงานเดิมที่ใดทำครั้งแรกในช่วงการทดลอง ด้วย
ถ้ารังเกียจในสถานที่นอกห้องเรียน เช่น ที่บ้าน หรือสนามเด็กเล่น และสัมพันธ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับผู้รับการทดลอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมใจตนเอง

ซอเรนเซนและแมห์ (Sorensen & Maehr, 1975) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของ
รางวัลประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อแรงจูงใจใจตนเอง โดยใช้เกมปริศนาซึ่งเป็นงานที่ใหญ่ประกอบ
ชิ้นส่วนโครงสร้างของอะตอม ("Atom" Creative Playthings) เป็นงานหลักในการ
ทดลองเพื่อให้เกิดแรงจูงใจใจตนเองในงานนี้ การทดลองจะแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มตามเงื่อนไข
การทดลอง คือ กลุ่มที่ได้รับความรู้แค่เพียงอย่างเดียว และกลุ่มที่ได้รับรางวัลในการเรียนรู้
รางวัลที่ให้จะเป็นสิ่งของที่เป็นที่ชื่นชอบของผู้รับการทดลอง การให้รางวัลนี้จะให้เฉพาะใน
ช่วงที่เรียน อันเป็นช่วงทดลอง เมื่อเสร็จการทดลองแล้วจะไม่มีรางวัลใด ๆ ทั้งสิ้น
หลังจากการทำงานหรือการเรียนได้เสร็จสิ้นแล้ว จะเป็นช่วงเวลาอิสระที่ผู้รับการทดลองจะ
เลือกทำกิจกรรมอะไรก็ได้ที่ตนชอบเตรียมไว้ให้ เช่น อ่านหนังสือ เล่นของเล่น หรือเกมส์
อื่น ๆ ที่น่าสนใจ ในช่วงนี้ผู้ทดลองจะออกไปนอกห้อง และสังเกตผู้รับการทดลองว่าจะยอม
กลับมาทำงานที่ใดทำในช่วงทดลองหรือไม่ จับเวลาการทำกิจกรรมเป็นวินาที เขาทำการ
ทดลองกับเด็กอนุบาล และเด็กระดับ ๓ ปีและ ๒๐ คน ในแต่ละชั้นจะแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม
ตามเงื่อนไขการทดลอง ผลการทดลองปรากฏว่า ผู้รับการทดลองระดับ ๓ กลุ่มที่ได้รับรางวัล

Richard Sorensen and Martin L. Maehr, "Toward the
Experimental Analysis of Continuing Motivation," The Journal
of Educational Research 69(1975): 319-322.

ในการเรียนรู้จะมีแรงจูงใจต่อเนื่องน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับแต่เพียงความรู้โดยที่ไม่ได้รับรางวัล แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในเด็กอนุบาล นอกจากนี้เขายังพบว่า เด็กระดับ ๓ มีแรงจูงใจต่อเนื่องมากกว่าเด็กอนุบาล ซึ่งเขาอธิบายว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่ามีพลังความสนใจมากกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า

ในรายงานอีกฉบับหนึ่งของซอเรนเซน^๑ ปรากฏว่าการให้รางวัลเสริมทางสังคม ควบคู่การกล่าวคำชมเชยสำหรับผลงานที่ดีในช่วงการทดลอง มีผลทำให้เกิดแรงจูงใจต่อเนื่องน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่มีการให้รางวัลเสริม

ผลการวิจัยของซอเรนเซนและแมร์ สอดคล้องกับการวิจัยของ เลปเปอร์ กรีน และ นิสเบ็ต (Lepper, Green, and Nisbett, 1973)^๒ ซึ่งเขาศึกษาในรูปของความสนใจภายใน (Intrinsically Interest) ผู้รับการทดลองเป็นเด็กอนุบาล กำหนดให้ ผู้รับการทดลองวาดภาพลายเส้นภายใต้เงื่อนไขการทดลอง ๓ เงื่อนไข คือ เงื่อนไขที่ให้ผู้รับการทดลองวาดหวังรางวัล โดยบอกกับผู้รับการทดลองว่าจะให้รางวัลสำหรับผลงานที่ เงื่อนไขที่ให้รางวัลแต่ไม่บอกกับผู้รับการทดลองล่วงหน้า และเงื่อนไขที่ไม่มีการให้รางวัล ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้รับการทดลองในเงื่อนไขที่บอกว่าจะให้รางวัลย้อนกลับมาทำงานเดิม ในช่วงเวลาอิสระน้อยกว่าผู้รับการทดลองอีก ๒ กลุ่ม นอกจากนี้แล้ว เลปเปอร์ และ กรีน (Lepper and Green, 1975)^๓ ได้ทำการวิจัยซ้ำ โดยเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับการ

^๑Richard Sorensen and Martin Maehr, "toward the Experimental","

^๒M.r. Lepper, D. Green and R.E. Nisbett, "Understanding Children's Intrinsic Interest With Extrinsic Rewards," Journal of Personality and Social Psychology 28(1973) : 129 - 137.

^๓Mark R. Lepper, David Green, "Turning Play Into Work : Effect of Adult Surveillance and Extrinsic Reward on Children's Intrinsic Motivation," Journal of Personality and Social Psychology 31(1975) : 479 - 486.

ควบคุม โดยใหญ่คุณแลนักเรียนมาควบคุมการทำงานในช่วงทดลอง ในผู้รับการทดลองตั้งใจ
แก้ปัญหา เขาใช้เกมปริศนา (Simple Plastic Puzzle) เป็นงานหลักในการ
ทดลอง กลุ่มตัวอย่างสุ่มมาจากเด็กอนุบาล ๘๐ คน ผลการทดลองที่เขาพบสอดคล้องกับการ
วิจัยครั้งก่อน นั่นคือ ผู้รับการทดลองที่คาดหวังรางวัลจะทำงานเสร็จเร็วกว่ากลุ่มอื่นเล็กน้อย
แต่มีความสนใจในงานที่ทำครั้งแรก หลังจากการทดลองน้อยกว่าเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ไม่ได้คาด
หวังรางวัล และในกลุ่มที่ผู้ควบคุมแลนักเรียนควบคุมการทำงานในช่วงทดลอง มีความสนใจหลังการ
ทดลองน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ถูกควบคุม

หวอง (Wong, 1980) ศึกษาผลของรางวัลที่มีต่อแรงจูงใจต่อเนื่องของ
นักเรียน โดยแบ่งกลุ่มการทดลองออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มคาดหวังรางวัล กลุ่มที่ได้รางวัล
โดยไม่คาดหวังมาก่อน และกลุ่มที่ไม่มีรางวัล เขาใช้การเรียนทำตุ๊กตาเป็นงานหลักในการ
ทดลอง ผลการทดลองปรากฏว่า ผู้รับการทดลองทั้ง ๓ กลุ่ม ใช้เวลาในการทำงานในช่วง
เวลาอิสระไม่แตกต่างกันและพบว่า ผลงานของทั้ง ๓ กลุ่มก็ไม่แตกต่างกันด้วย เขาสรุปว่า
รางวัลไม่ได้ทำให้ผลงานหรือแรงจูงใจต่อเนื่องแตกต่างกันไปจากการไม่ให้รางวัลเลย ซึ่งผล
การวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้อาจเกิดจากลักษณะของงาน
เป็นที่ดึงดูดความสนใจของผู้รับการทดลอง ทำให้เด็กสามารถทำถึงแม้ว่าจะไม่มีรางวัลแล้ว
ก็ตาม แรงจูงใจต่อเนื่องทั้ง ๒ กลุ่ม จึงไม่แตกต่างกัน

Calvin John Wong, "The Effect of Reward on the
Continuing Motivation of Pupils Using a Task Acquisition,"
Dissertation Abstract International 39(May, 1980): 6521-A.

เดซี (Deci, 1972)^๑ รวบรวมรายงานที่เขาศึกษาเกี่ยวกับเงื่อนไขของรางวัล ที่มีผลต่อแรงจูงใจภายในในเวลาหลังจากการทดลอง ที่แสดงออกในช่วงเวลาอิสระ โดยใช้ เกมปริศนาโซมา (SOMA Puzzle) มีเงื่อนไขการทดลอง ๒ เงื่อนไข คือ (๑) ชูว่าจะทำโทษในผลงานที่ไขไม่ได้ (๒) บอกระดับของผลงานควยคำพุกในทางที่ดี (๓) บอกระดับของผลงานควยคำพุกในทางลบ (๔) ให้เงินเป็นรางวัลสำหรับการมีส่วนร่วมในการทดลอง (๕) ให้เงินเป็นรางวัลสำหรับผลงานที่ดี (๖) ไม่มีการเสริมแรงชนิดใดเลย ผลการทดลองที่รวบรวมได้ปรากฏว่า การให้รางวัล การชูว่าจะทำโทษ และการบอกระดับของผลงานควยคำพุกในทางลบ จะทำให้แรงจูงใจภายในลดลง และการบอกระดับของผลงานควยคำพุกในทางที่ดีนั้นทำให้ความสนใจภายในเพิ่มขึ้น ซึ่งวัดได้จากการใช้เวลาของผู้รับการทดลองในการแก้ปัญหาปริศนาในช่วงเวลาอิสระ ส่วนรางวัลที่ให้สำหรับการมีส่วนร่วมในการทดลองนั้น ไม่มีผลต่อพฤติกรรมในช่วงเวลาอิสระเลย

เรส และ ซุชินสกี (Reiss & Sushinsky, 1975)^๒ วิจารณ์ผลการวิจัยของเดซีว่า ผลงานที่มีสิ่งเราเป็นรางวัลที่เห็นได้ชัด เช่น การสัญญาว่าจะให้เงินก่อนการทดลองนั้น จะทำให้ผู้รับการทดลองรับรู้อะไรและแสดงออกอย่างเต็มที่เพื่อจะได้รางวัล เมื่อช่วงทดลองสิ้นสุดลงแล้วจึงไม่ต้องการที่จะทำงานนั้นต่อ หรือมีความต้องการน้อยลง เขากล่าวว่าเงื่อนไขที่ผู้รับการทดลองคาดหวังว่าจะให้รางวัลนั้นสามารถเพิ่มแรงจูงใจภายในได้ ควย

^๑ Edward L. Deci, "Intrinsic Motivation, Extrinsic Reinforcement and Inequity," Journal of Personality and Social Psychology 22(1972): 113-120.

^๒ Steven Reiss and Leonard Sushinsky, "Overjustification, Competing Response, on the Acquisition of Intrinsic Interest," Journal of Personality and Social Psychology 31(1975): 1116-1125.

การควบคุมการตอบสนอง โดยให้คะแนนรางวัลที่เห็นชัด เขาสีศึกษากับเด็ก ๘ คน ที่คัดเลือกมาจากเด็กอนุบาล เป็นเด็กชาย ๓ คน เด็กหญิง ๕ คน ผู้รับการทดลองจะได้แต้มเมื่อฟังเพลงใดเพลงหนึ่งใน ๓ เพลงที่เป็นเพลงเฉพาะสำหรับการทดลอง เขาทำการทดลองมากกว่า ๑๐ ครั้ง โดยใช้ช่วงเวลาให้ฟังเพลงที่แตกต่างกัน (๑๐ - ๑๐๐ วินาที) แต่มที่ใดนี้ผู้รับการทดลองทำไปนอกของเล่นต่าง ๆ ใดก็ตามที่ต้องการ หลังจากที่พักแล้ว ๔๘ ชั่วโมง เขาให้เวลาผู้รับการทดลอง ๕ นาที เป็นช่วงเวลาอิสระที่จะให้ฟังเพลง ๓ เพลง ซึ่ง ๑ ใน ๓ เพลงนี้จะมีเพลงที่เป็นเพลงเฉพาะสำหรับการทดลอง โดยจัดสภาพการณ์ให้คล้ายกับสภาพการทดลอง และมีผู้สังเกต ๒ คน ผลการทดลองสนับสนุนสมมติฐานที่เขาตั้งไว้ นั่นคือผู้รับการทดลองฟังเพลงเฉพาะที่ใช้ในช่วงทดลองไบนานกว่าเพลงอื่น ๆ อีก ๒ เพลง อย่างมีนัยสำคัญ เบตส์ (Bates, 1979)^๑ เลปเปอร์ และกรีน (Lepper & Green, 1976)^๒ พิจารณาผลการวิจัยของเขาและชี้ให้เห็นว่า ผู้รับการทดลองอาจจะยังไม่ได้เรียนรู้ความแตกต่าง ไม่สามารถแยกการทดลองที่สัมพันธ์กับรางวัลกับช่วงเวลาอิสระ แต่เบตส์ ก็สรุปว่าถึงอย่างไรก็ตาม เสริมแรงที่เป็นแตรนั้นก็มีอิทธิพลให้เกิดแรงจูงใจต่อเนื่องได้

^๑ John Bates, "Extrinsic Reward and Intrinsic Motivation: A Review with Implication for the Classroom," Review of Educational Research 46(Fall, 1979): 557-576.

^๒ Mark Lepper and David Green, "On Understanding Over-Justification: A Reply to Reiss and Sushinsky," Journal of Personality and Social Psychology 33(1976): 25-35.

แฟรงค์ (Frank, 1980) ศึกษากการต่อเนื่องพฤติกรรมในการออกกำลังกาย อันแสดงถึงแรงจูงใจต่อเนื่องของผู้ใหญ่ และนักศึกษาระดับวิทยาลัย จำนวน ๕๔ คน (ชาย ๓๐ คน หญิง ๒๔ คน) ซึ่งมีอายุระหว่าง ๑๘ - ๕๔ ปี โดยแบ่งผู้รับการทดลองออกเป็น ๒ พวก ตามความสมัครใจที่จะฝึกเป็นรายบุคคลหรือฝึกเป็นกลุ่ม พวกที่ฝึกเป็นกลุ่มจะควบคุมการให้แรงเสริมทางสังคม ซึ่งเป็นแรงเสริมภายนอก (Extrinsic Social Reinforcement) ส่วนพวกที่ฝึกเป็นรายบุคคลจะไม่มีการให้แรงเสริมชนิดใดทั้งสิ้น ใ้ฝึกเป็นเวลา ๑๐ สัปดาห์ โดยใช้เวลาฝึกครั้งละ ๕๐ นาที ในระหว่างวันจันทร์ถึงวันศุกร์ หลังจากนั้นผู้รับการทดลองทุกคนจะต้องฝึกเป็นรายบุคคลอีก ๑๐ สัปดาห์ แล้ววัดการต่อเนื่องของพฤติกรรม เป็นจำนวน สัปดาห์ของการฝึก อัตราการขาดการฝึก รอยแตกของผิวหนัง น้ำหนักตัว มโนภาพเกี่ยวกับร่างกาย และสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจ ผลการทดลองปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างในการต่อเนื่องการออกกำลังกาย แต่มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นในด้านมโนภาพเกี่ยวกับร่างกาย และไขมันในร่างกายของตนเองมีนัยสำคัญ ($p < .01$) ส่วนการออกกำลังกายที่เป็นที่ชื่นชอบของผู้รับการทดลองแล้ว ผู้รับการทดลองที่ฝึกเป็นกลุ่มจะมีแรงจูงใจต่อเนื่องน้อยกว่ากลุ่มผู้รับการทดลองที่ฝึกเป็นรายบุคคล ($p < .05$) และเขาสรุพบว่า ผู้รับการทดลองที่ฝึกเป็นกลุ่มในท่าที่ ชอบนั้น ยังมีความต้องการสนับสนุนจากกลุ่มอยู่ และเมื่อให้ไปฝึกเป็นส่วนตัว จึงทำให้พฤติกรรมลดน้อยลง

จากการวิจัยเหล่านี้สรุปได้ว่า การให้แรงเสริมแบบภายนอกก็ยังคงมีที่ผู้รับการทดลองมีความสนใจและชอบอยู่ก่อนแล้ว จะส่งเสริมการแสดงออกในระยะสั้น ๆ ในขณะที่ยัง

Mariane Hayes Frank, "Continuing Motivation For Physical Fitness," Dissertation Abstract International 40-11 (April, 1980): 5364-A.

ให้ตัวเสริมแรงอยู่ และยับยั้งการแสดงออกในระยะยาวที่เกิดจากแรงจูงใจต่อเนื่อง

เอลิซาเบท (Elizabeth, 1980)^๑ ศึกษาผลของความเชื่อภายในตน (Internal Locus of Causality (LOC) ที่มีต่อแรงจูงใจต่อเนื่อง ผู้รับการทดลองเป็นเด็กระดับ ๒ จำนวน ๓๕ คน เขาให้ฝึกโดยใช้กิจกรรมของ เดอ ชาร์ม (de Charms, 1976) เพื่อเพิ่ม LOC เขาวัด LOC ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของ Intellectual Achievement Responsibility (IAR) Scale แบบสอบถามการรายงานตนเอง ๓๔ ข้อกระทง และใช้เทคนิคฉายภาพจิต (Projective Technique) ส่วนแรงจูงใจต่อเนื่องนี้วัดโดยการสอบถามการใช้เวลาสำหรับโครงการวิทยาศาสตร์ที่ผู้รับการทดลองเลือกที่บ้าน ใน ๑ สัปดาห์ก่อนและหลังการทดลอง มีกลุ่มควบคุม ๑ กลุ่ม เป็นเด็กระดับ ๒ จำนวน ๓๓ คน มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง แต่ไม่มีการฝึก ผลการทดลองปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างคะแนน IAR ก่อนและหลังการทดลอง แสดงให้เห็นว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง LOC พอที่จะวัดได้ด้วยเครื่องมือ แต่อย่างไรก็ตามผลของการฝึกก็ทำให้พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของแรงจูงใจต่อเนื่องในการทดสอบก่อนและหลังการฝึก สำหรับเด็กชายในกลุ่มทดลองนั้น ใช้เวลาเพิ่มมากขึ้นถึง ๘๕ % และเด็กหญิงในกลุ่มทดลอง เพิ่มขึ้น ๓๑ % ส่วนในกลุ่มควบคุมเพิ่มขึ้นเพียง ๕ % และ ๒ % ตามลำดับ

แอลเลน (Allen, 1979)^๒ ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจในการทำกิจกรรมของชั้นเรียนในเวลาส่วนตัว อันได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจภายในและภายนอกตน (Locus of Control) ความคาดหวัง การรับรู้คุณค่าของงานที่ทำได้ทำในช่วงทดลอง ความพยายาม ความสามารถ ความยากของงาน และตัวแปรที่

^๑ Anne Elizabeth, "An Investigation of The Effect of Internal Locus of Causality Upon Continuing Motivation," Dissertation Abstract International 40 (1980): 3902-A.

^๒ Thomas Eugene Allen, "Students Predisposition Toward Achievement, Their Causal Attribution of Success and Failure, And Classroom Structural Variables as Predictors of Continuing Motivation," Dissertation Abstracts International 40 (May, 1980): 5781-A.

เกี่ยวข้องกับการสอนในห้องเรียนแบบส่งเสริมความร่วมมือ โดยศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรเหล่านี้ที่มีต่อแรงจูงใจต่อเนื่อง รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรเหล่านี้ด้วย ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า การกำหนดคุณค่าของงานเกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลว นั้นเป็นสาเหตุให้แรงจูงใจต่อเนื่องแตกต่างกัน และเด็กจะมีแรงจูงใจต่อเนื่องอย่างมากในหน่วยการสอนที่ส่งเสริมความร่วมมือ ส่วนความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกคน และแรงจูงใจไม่สัมพันธ์นั้น ไม่เป็นสาเหตุที่ทำให้แรงจูงใจต่อเนื่องแตกต่างกัน

เรสและไดห์คาลโด (Reiss and Dyhdalo, 1969)^๑ ศึกษาเกี่ยวกับการต่อเนื่องพฤติกรรมและสัมฤทธิ์ผลในเด็กที่เรียนอยู่ในสิ่งแวดล้อมแบบเปิด (Open-space Environment) โดยเปรียบเทียบกับเด็กในชั้นเรียนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยชวาระดับ ๒ จำนวน ๑๘๒ คน โดยสุ่มจากโรงเรียนแบบเปิด ๓ โรงเรียน และโรงเรียนแบบปกติ ๓ โรงเรียนประมาณโรงเรียนละ ๓๐ คน (ชาย ๑๕ คน หญิง ๑๕ คน) การทดลองเป็นแบบ Posttest Only Design ผู้รับการทดลองจะได้รับการทดสอบโดยใช้แบบสอบ Stanford Preschool Internal External (I-E) Scale และแบบสอบ The California Achievement Test และวัดความคงอยู่ของพฤติกรรม โดยการทำงานต่อเนื่องในงานที่ยากขึ้น ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาประเภท Block Design ผลการทดลองปรากฏว่า สิ่งแวดล้อมแบบเปิดนั้นส่งเสริมการทำงานต่อเนื่องมากกว่าห้องเรียนแบบปกติ และพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการทำงานต่อเนื่องกับผลสัมฤทธิ์สำหรับเด็กชาย แต่ไม่พบในกลุ่มของเด็กหญิง

^๑ Steven Reiss and Nester Dyhdalo, "Persistence, Achievement and Open-Space Environment," Journal of Educational Psychology 61-4 (1975): 506-513.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจต่อเนื่องและการประเมินผลงาน

แมร์และสแตลลิงส์ (Maehr & Stallings, 1972)^๑ ศึกษาผลของการประเมินผลงานที่มีต่อแรงจูงใจต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการประเมิน ๒ แบบ คือ การประเมินแบบภายนอกโดยเนนว่าเป็นการทดสอบสติปัญญา และจะส่งผลการสอบนี้ไปให้ครูประเมินเป็นคะแนนสอบปลายภาค และการประเมินแบบภายใน ซึ่งเป็นการประเมินผลงานความตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอเมริกัน ระดับ ๓ ที่มีความสามารถค่อนข้างสูง ใช้แบบทดสอบ Astronaut Aptitude Test (AAT) ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ให้เลือกกรุป ทรง เรขาคณิต ที่แตกต่างไปจากอีก ๓ รูป เป็นงานหลักในการทดลองให้เกิดแรงจูงใจต่อเนื่องในการทำแบบทดสอบ วัดแรงจูงใจต่อเนื่องโดยให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเต็มใจที่จะหวนกลับมาทำงานเดิมในเวลาที่เว้นส่วนตัว ชุดแบบทดสอบจะประกอบไปด้วยกระดาษคำตอบขอทดสอบ แผ่นเฉลยคำตอบ และแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจต่อเนื่องสำหรับให้ผู้ทดลองตอบ ภายหลังจากทำแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว ขอทดสอบจะมี ๒ ระดับ คือ ง่ายและยาก

เขาทำการทดลอง ๒ ครั้ง ครั้งแรก ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาจากเด็กระดับ ๘ จำนวน ๓๒ คน การทดลองเป็นแบบ 2 X 2 Factorial Design (เงื่อนไขการทดลอง X ระดับความยากของงาน) และครั้งที่ ๒ เพิ่มตัวแปรอีก ๒ ตัว คือ เพศ และความต้องการความสำเร็จ การทดลองเป็นแบบ 2 X 2 X 2 factorial Design (เงื่อนไขการประเมิน X ระดับ ความยากของงาน X เพศ และเงื่อนไขการประเมิน X ระดับความยากของงาน X ความต้องการความสำเร็จในแต่ละเพศ) โดยศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างระดับ ๘ จำนวน ๑๘๘ คน

^๑ Martin L. Maehr and William M. Stallings, "Freedom From External Evaluation," Child Development 43 (1972): 177-185.

ผลการทดลองทั้ง ๒ ครั้งสรุปได้ว่า การประเมินผลแบบภายนอกไม่ได้ทำให้ผลงานของนักเรียนดีขึ้นเลย และการประเมินผลด้วยตนเองส่งเสริมให้มีความสนใจต่อเนื่องในการที่จะหวนกลับมาทำงานที่ยากขึ้น จะเห็นได้ชัดในกรณีของเด็กชายที่มีความต้องการผลสำเร็จสูง

ต่อมา เครมเมอร์ (Kremer, 1976)^๑ ได้ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่มีผลต่อแรงจูงใจต่อเนื่องโดยเน้นเฉพาะผลของเงื่อนไขการประเมินและระดับชั้น ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมดมี ๒ ตัว คือ เงื่อนไขการประเมิน ระดับชั้น การทดสอบความวิตกกังวล พัฒนาการของระบบทางความคิด การเลือกที่จะเสี่ยง และเพศ โดยมีแรงจูงใจต่อเนื่องและผลงานเป็นตัวแปรตาม เขาก็ศึกษากับเด็กระดับ ๘ และระดับ ๙ ในโรงเรียนรัฐบาลประจำตำบล โดยสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง ๓ กลุ่มตามเงื่อนไขการทดลอง คือ กลุ่มที่มีการประเมินผลงานโดยครู เพื่อน และตนเอง ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจต่อเนื่องที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงผลของเงื่อนไขการประเมิน และระดับชั้นที่มีต่อแรงจูงใจต่อเนื่อง ซึ่งได้ผลเช่นเดียวกับการศึกษาของ แมร์และสแตลลิงส์ (Maehr & Stallings, 1972)^๒ และพบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง เงื่อนไขการประเมินและเพศที่มีต่อแรงจูงใจต่อเนื่อง

ซาลิลี และคณะ (Salili et al. 1976)^๓ ศึกษาผลของการประเมินแบบต่าง ๆ ที่มีต่อแรงจูงใจต่อเนื่อง กับคุณลักษณะอื่นในอิทราน โดยกำหนดเงื่อนไขการทดลอง

^๑ Barbara K. Kremer, "Classroom Evaluation, Development Level and Continuing Motivation," Dissertation Abstract International 37-11 (April, 1977): 6370-A.

^๒ Martin L. Maehr & William Stallings, "Freedom From...,"

^๓ Farideh Salili et al., "A Further Consideration of The Effect of Evaluation," American Educational research Journal 15(Spring, 1976) : 85 - 102

ออกเป็น ๓ เงื่อนไข คือ การประเมินผลงานของผู้รับการทดลอง โดยครู เพื่อน และตนเอง
 ไซแบบทดสอบประเภทการเรียงตัวอักษรภาษาอังกฤษให้เป็นคำที่มีความหมาย แล้ววัดแรงจูงใจ
 ต่อเนื่องด้วยการสังเกตพฤติกรรมในช่วงเวลาอิสระ และลำดับเป็นดัชนีแรงจูงใจต่อเนื่อง แล้ว
 นำมาแปลงเป็นคะแนนในมาตราเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กระดับ ๕ จำนวน ๑๓๐ คน
 เป็นชาย ๑๐๕ คน หญิง ๒๕ คน จากโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ใน تهران ซึ่งใช้
 หลักสูตรเดียวกัน ผู้ทำการทดลองจะบอกกับผู้รับการทดลองแต่ละกลุ่มตามเงื่อนไข คือ กลุ่มที่
 ครูเป็นผู้ประเมินผลงาน ผู้ทดลองจะบอกว่าการทดสอบนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินเป็น
 คะแนนสอบปลายภาค สำหรับกลุ่มที่เพื่อนเป็นผู้ประเมินผลงาน ผู้ทำการทดลองจะบอกกับผู้รับ
 การทดลองว่า การทดสอบนี้จะเป็นการแข่งขันกับเพื่อนในกลุ่มว่าใครจะไ้มากกว่ากัน และเมื่อ
 ให้คะแนนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ทดลองจะถามว่าใครไ้มากกว่าใคร ส่วนในกลุ่มที่ประเมินผลงาน
 ด้วยตนเอง ผู้ทำการทดลองจะบอกกับผู้รับการทดลองว่า เป็นการทดสอบสนุก ๆ เพื่อที่ตนเอง
 จะไ้มากกว่าตนเองมีความสามารถเท่าใด เมื่อทำแบบทดสอบเสร็จให้ตรวจผลงานเอง ผลการ
 ทดสอบนี้จะไม่ผู้ใดทราบนอกจากตนเองเท่านั้น

ผลการทดลองปรากฏว่า ทัศนคติของการประเมินนี้ไม่สามารถทำนายผลงาน แต่
 สามารถที่จะทำนายแรงจูงใจต่อเนื่องได้ นั่นคือ ผลงานของกลุ่มทดลองทั้ง ๓ กลุ่มไม่แตกต่างกัน
 แต่ระดับของแรงจูงใจต่อเนื่องแตกต่างกัน จากการเปรียบเทียบทั้งหมด พบว่า กลุ่มที่มี
 แรงจูงใจต่อเนื่องมากที่สุดก็คือ กลุ่มที่มีการประเมินผลงานด้วยตนเอง และกลุ่มที่มีแรงจูงใจ
 ต่อเนื่องน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่ครูเป็นผู้ประเมินผลงาน จากการพิจารณาที่ละ ๒ กลุ่ม พบว่า
 กลุ่มที่ครูประเมินจะมีแรงจูงใจต่อเนื่อง ต่ำกว่ากลุ่มที่เพื่อนประเมิน และกลุ่มที่มีการประเมิน
 ตนเอง แต่กลุ่มที่ประเมินตนเองมีแรงจูงใจต่อเนื่องไม่แตกต่างไปจากกลุ่มที่ให้เพื่อนประเมิน
 ชาลลี และคณะ สรุปผลการวิจัยครั้งนี้ว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แมร์ และสแตลลิงส์
 (Maehr & Stallings, 1972)^๑ และผลการวิจัยของ เกรมเมอร์ (Kremmer, 1976)^๒

^๑ Martin L. Maehr & William Stallings, "Freedom From... ,"

^๒ Barbara K. Kremmer, "Classroom Evaluation... ,"

ที่ศึกษากับเด็กอเมริกัน นั่นคือ เงื่อนไขการประเมินนั้นมีผลน้อยมาก หรือไม่มีเลยสำหรับความสำเร็จของงาน แต่มีผลอย่างมากสำหรับแรงจูงใจต่อเนื่อง

จากผลการวิจัยเหล่านี้ สรุปได้ว่า การวิจัยส่วนใหญ่จะพบว่าสิ่งกระตุ้นภายนอก อันได้แก่รางวัลที่เป็นสิ่งของ คำชมเชย คำติเตียน หรือการประเมินแบบภายนอกซึ่งให้บุคคลอื่นมาประเมินผลงานของผู้รับการทดลองนั้น มีผลไปทำให้แรงจูงใจต่อเนื่องลดน้อยลง และพบว่าสิ่งแวดลอมที่ส่งเสริมความร่วมมือ สิ่งแวดลอมแบบเปิดจะส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจต่อเนื่อง

สำหรับผลของการประเมินที่มีต่อจูงใจต่อเนื่อง พบว่า การประเมินแบบภายนอก ทำให้เกิดแรงจูงใจต่อเนื่องน้อยกว่า การประเมินแบบภายใน จากผลสรุปนี้ จึงเป็นพื้นฐานสำหรับการตั้งสมมติฐานในการวิจัย ซึ่งตั้งไว้ดังนี้ คือ

๑. ผลของการประเมินผลงาน ๓ แบบ อันได้แก่การประเมินผลงานโดย ให้ครู เพื่อน และตนเอง เป็นผู้ประเมินนี้ ทำให้ผู้รับการทดลองเกิดแรงจูงใจต่อเนื่องแตกต่างกัน
๒. การประเมินผลงานแบบภายนอก ทำให้ผู้รับการทดลองเกิดแรงจูงใจต่อเนื่องต่ำกว่าการประเมินแบบภายใน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย